

Länsstyrelsen
Gotlands län
Kulturmiljöenheten

BESLUT

1995-06-21

221-2872-94

Kopia
Enligt förteckning
sista sidan

Länsstyrelsen i
Gotlands län
1995-08-02

Överklagande har
ej skett inom fö-
reskriven tid.

Eva Jacobsson

Eva Jacobsson
Registrator

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Novisen
5, S:t Lars Gränd 1 i Visby

BESLUT

Visby innerstad har bevarat egenarten hos gången tids byggnadsskick och är därför att anse som synnerligen märklig. Fastigheten Novisen 5 ingår som en ovanligt välbevarad del av denna bebyggelsemiljö. Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket lag (1988:950) om kulturminnen mm denna fastighet för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen av ovan angivna fastighet skall omfatta bostadshuset med två tillbyggen mot gården samt den tillhörande tomten med gårdsmur och portar enligt bifogade karta. BM avser byggnadens exteriör och interiör i enlighet med skyddsföreskrifterna nedan.

BYGGNADSBESKRIVNING

Huvudbyggnaden består av två sammanbyggda medeltida stenhus med källare, inredd vind samt övre loft. Husen är till sin storlek nära identiska. Genom dendrokronologiska dateringar av byggnadsvirke har husens komplicerade byggnadshistoria kunnat klargöras. Den norra husdelen har två celler och är uppförd omkring år 1200. Det södra huset synes ha byggts till omkring år 1249. Husens planlösning bevarar sedan dess sin huvudsakliga uppdelning. Gavlarna på dessa hus låg i väster och öster.

Efter medeltid har husen slagits samman och inretts för bostadsändamål. År 1710 erhöll husen ett gemensamt halvvalmat tak, i sitt slag unikt i Visby. Huset fick därmed sin nuvarande takvolym. Huvudentrén lades på sydsidan och denna fasad fick ett nytt gavelfält.

Huset bevarar medeltida murverk i hela sin höjd. Fa-

saderna är tunt putsade i en umbragra ton. Medeltida kalklager finns bevarade på husets alla fasader. I fasaderna syns hörnkedjor och ett drygt tiotal i huvudsak igensatta medeltida öppningar.

Fönstren är något varierande, merparten har 1700-tals snickerier med mittpost och tvärträ samt smårutade bågar med originalbeslag. Några blyspröjsade fönster från 1700-talets förra hälft har bevarats. Entrédörren från 1700-talets mitt har ett påkostat utförande med avancerade sniderier i rokoko. Snickerierna är målade i guldockra.

Taket är valmat åt norr och belagt med enkupigt lertegel. I de tre takfallen finns väl utformade takkupper av äldre, sinsemellan varierande typ. Gavelspetsens kröns av en vindflöjel från 1710 med bevarad originalfärg.

Interiört finns välbevarade och väl restaurerade inredningar, stengolv, skurgolv, putsade och målade väggar, bräddtak, trappor, spegeldörrar från 1500-, 1600- och 1700-talen, eldstäder och kakelugnar från 1700-talet. Därtill finns en järnvindugn från 1600-talet samt frgment av en högmedeltida pottkakelugn (i gatuplanets dagligstuga).

Mot öster finns en gårdsmur med gånglucka och port från 1700-talet.

Huset är ovanligt väl bevarat och välundersökt bland Visbys medeltida stenhus.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angiven byggnad får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller till. Inga förändringar får heller ske vad gäller murverk och stomme, tak- och fasadmateriel eller övrig exteriör utformning.
2. I byggnadens inre får inte göras ingrepp i eller ändring av bärande konstruktioner, rumsindelning, skorstensstockar, väggar, tak- och golvmateriel eller fast inredning som eldstäder, spegeldörrar och listverk.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vid underhålls- och reparationsarbeten får endast traditionella materiel och metoder användas. Utförandet skall ske på sådant sätt att det kultur-

historiska värdet inte minskar eller att resultatet av gjorda byggnadsvårdande åtgärder förändras.

4. Den tillhörande tomtten skall hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

FRAMTIDA ÅTGÄRDER

Före underhåll eller restaurering ska kontakt tas med länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Råd om åtgärder ges av länsstyrelsen.

Alla framtida åtgärder måste även fortsättningsvis vara förankrade i en noggrann kunskap om och respekt för husets utseende i äldre tid. Målsättningen är att huset med tillhörande tomt ska framstå som en synnerligen värdefull enhet som inte på något sätt får förvanskas.

Åtgärderna enligt restaureringsprogrammen feb 1994 - nov 1994 utgör ett vårdprogram för fastigheten, vilket har godkänts av länsstyrelsen. Ändringar av vårdprogrammet skall utarbetas av fastighetsägaren och länsstyrelsen i samförstånd.

Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

EV ÄNDRING AV BM

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot de meddelade skyddsföreskrifterna anses nödvändig av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ lag om kulturminnen mm meddela tillstånd härtill.

EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

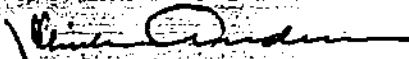
Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga formulär C. Beslutet skall enligt 3 kap 1§ lag om kulturminnen mm tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding
Thorsten Andersson.

Föredragande har varit tf länsantikvarie Christian
Runeby. Byggnadsantikvarie Tor Sundberg har varit
handläggare i ärendet.

I den slutliga handläggningen har även deltagit för-
ste länsassessorn Nils Strehlenert.

Thorsten Andersson

Christian Runeby

Kopia

RAÅ
Byggnadsnämnden
Gotlands Fornsal
Kulturnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut

RAÅ
Inskrivningsmyndigheten
Fastighetsregistermyndigheten
Gotlands Fornsal
Planenheten
Länsantikvarien

5:1 DRUTTEN

